

UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH OF ALL SAINTS

1500 Day Street, Winnipeg, MB R2C 1E4

Priest: Father Charles Baxter

Deacon: Father Deacon Thomas Chaput

Readers/Cantors: Allan Pawluk, Len Matiowsky, Steve Naherniak

Choir Director: Jan Michalyshyn

September 14th

Hieromartyr Macarius, Archimandrite of Kaniv

The Universal Exaltation of the Precious and Life-Giving Cross

Epistle Reading: 1 Cor 1:18-24;

Gospel Reading: Jn. 19:6-11, 13-20, 25-28, 30-35.

(ТЕКСТ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НИЩЕ)

SUNDAY SERVICES: See the calendar on our [website](#).

REMEMBER IN YOUR PRAYERS: Dobrodyika Maria, Helen, Rev Fr Eugene, Rev Fr Olexander, Olga, Chelsey, Olga S., Roy, Anna, Linda, Michael, Marylin, Leona, Wayne, Barbara, Joanne, Larry, Darlene, Sylvia, Mr. Stephen Andrushko, Larysa, Bob, John and Grace .

PRAYER OFFERINGS: If you would like someone to be mentioned in prayer, submit their names to Fr Charles Baxter (baxter@padrebaxter.com), Fr Deacon Tom Chaput (thechaputs@shaw.ca), allsaintsUOC@mymts.net, or any church elder.

LET'S CELEBRATE: Contact us at allsaintsuoc@mymts.net to share a joyful event in the bulletin.

REMINDER DONATION ENVELOPES: Please be sure to include your full name, and address on all donation envelopes. Make sure everything is printed legibly. This is important for accurate accounting and for issuing individual tax receipts. If you do not know your member number, please contact the Treasurer.

COMING EVENTS

UPCOMING DIVINE LITURGY SCHEDULE:

September 14th - 10:00am - English

September 21st - 10:00am - Bilingual

September 28th - 10:00am - English

POTLUCK SUNDAY: Our Kitchen Crew is away this coming weekend so this Sunday will be potluck. We invite everyone to bring a dish to share — whether it be a casserole, meat or veggie platter, salad, side dish, or dessert.

QUIZ NIGHT: Join Us for Our First Ever “Quiz Night” Fundraiser! Date: **Saturday, September 27, 2025**

What is Quiz Night, you ask? It's an interactive and fun quiz game experience where teams compete against each other on a variety of exciting topics. It's social, it's interactive, it's trivia! Form your own team with family and friends or join an assigned team. Each member of the winning team will receive a prize.

Tickets: \$20 per person (includes a delicious late lunch)

We'll also have door prizes, a 50/50 draw, silent auction prizes, and a cash bar. Get your tickets today!

Contact Ted at (431) 279-4965 or Emil at (204) 488-2200.

We're also looking for prize donations for the silent auction. If you know a business or individual who can help, please see Emil for a donation request letter.

Volunteers are needed to help that evening—please contact Emil if you can lend a hand.

Let's come together and make this first-ever event a big success!

FALL SUPPER & DANCE: Join us for a wonderful evening of food, fun, and fellowship on **Saturday, November 1, 2025!**

Music by: *High Profile Dance Band*

Cocktails: 5:00 PM

Supper: 6:00 PM

Dancing: Until Midnight

Enjoy a night filled with great entertainment, delicious food, and exciting extras including a Silent Auction, 50/50 Draw, and Door Prizes!

Tickets are now available:

- Adults: \$40
- Children under 12: \$20
- Children under 5: Free

To purchase tickets, please contact Emil: 204-488-2200 or Ted: 431-279-4965

Silent Auction Donations Needed:

We are looking for items for our silent auction. If you know of a business that may be willing to contribute, please speak with Emil to receive a donation request letter.

We hope to see you there!

SUNDAY SCHOOL RETURNS & BACKPACK BLESSING THIS SUNDAY: We're excited to welcome our children back as Sunday School resumes after the summer break! As part of our Backpack Sunday tradition, Fr. Charles will offer a special blessing for all students heading back to school and their backpacks, immediately following the Prayer for Ukraine.

Parents, please encourage your children to bring their backpacks to church so they can receive this meaningful blessing as they begin a new school year.

We look forward to seeing everyone there!

To register your children or to learn more about this year's program, please contact Khristyna Los at tsoma.khristyna@yahoo.com or at 204-291-9794. Children ages 3-12 are welcome. Classes are held in our Parish Hall during regular Sunday church services.

CONVERSATIONAL UKRAINIAN CLASSES: Conversational Ukrainian classes will resume Sunday, 21 September, after Coffee Fellowship. Thank you, Viktoriia, for sharing your time and knowledge.

GENERAL

SEEKING AN ADMINISTRATIVE ASSISTANT: All Saints is seeking a **volunteer bilingual (Ukrainian/English) Administrative Assistant** to help support the priest and the daily life of our church. This is a meaningful opportunity to serve God and our community by managing the priest's pastoral schedule, answering phone calls, and being a welcoming presence in the church office. If you have a heart for service, strong organizational skills, and are fluent in Ukrainian and English, we invite you to consider this important ministry role. To learn more or to volunteer, please contact the church at allsaintsuoc@mymts.net.

NEW MUSICAL DIRECTOR: All Saints is pleased to announce that Dobrodyika Orysia Ehrmantraut has accepted the role of Musical Director at our church. Dobrodyika Orysia comes to us highly qualified with many years of musical and vocal direction experience. Dobrodyika Orysia will formally take over the role of Musical Director once the transition with our present Musical Director, Janet Michalyshyn, is completed. Please take a moment to greet Dobro Erhmantraut at our next coffee fellowship.

We are so very grateful for the years of service and support from our Sister-in-Christ, Janet Michalyshyn, who took over the stewardship of the choir when our previous Musical Director had departed. Janet's leadership, dedication, and hard work ensured that our beloved church choir was able to continue to deliver sacred music for our church's Divine Liturgy and special services.

Our church choir continues to welcome able and enthusiastic singers to join our joyful music ministry. If you have a heart for worship and a voice to lift in song, we would love to have you sing with us! Rehearsals are held Monday evenings at 6:30 PM in the church hall. No formal audition is required—just a love for music and a willingness to commit.

For more information, please speak with Janet Michalyshyn, Dobrodyika Ehrmantraut, or Len Matiowsky.

TRANSCONA FOOD BANK: There's an urgent need for pork and beans, spaghetti or other canned pastas, canned meat/fish, cereal, canned fruit, and canned soup. Hunger does not take a holiday over the summer months and this is the time that Food Bank donations drop off. Please be generous this summer and bring a few extra items for our donation box. The Transcona Food Bank [website](#) has more information.

CHECK US OUT: All Saints' website, Facebook page, and Instagram page have a great deal of information waiting for you at your fingertips!

Church Website: <https://www.allsaintsuoc.ca/>

Facebook: <https://www.facebook.com/allsaintsuoc/>

Instagram: <https://www.instagram.com/allsaintsuoc/>

DIVINE LITURGY LIVE STREAMS: <https://www.facebook.com/allsaintsuoc/live>

PARISH EXECUTIVE AND CLERGY

President	Len Matiowsky	(431) 668-8335
VP Fundraising	Emil Kowal	(204) 488-2200
Treasurer	Lily Macwilliams	(204) 228-7515
Secretary	William Rodrigues	(431) 334-7764
Priest	Fr. Charles Baxter	(431) 998-9821
Deacon	Fr. Deacon Tom Chaput	(204) 470-6376

Parish Council Members: See our [website](#).

September 14th

Hieromartyr Macarius, Archimandrite of Kaniv: The Universal Exaltation of the Precious and Life-Giving Cross

The Hieromartyr Macarius of Kaniv lived in the seventeenth century. This was a most terrible time for Orthodox Christians in western Rus. The constant struggles of the Hieromartyr, were an attempt to defend the Orthodox Faith under difficult conditions, when it was possible only to defend the future of the Russian Orthodox Church, which was preserved from the brusque passing of the hurricane of the Unia, endured together with Tatar iThe pagan Roman Emperors tried to obliterate the holy places where our Lord Jesus Christ suffered and rose from the dead, so that they would be forgotten. Emperor Hadrian (117-138) ordered that Golgotha and the Lord's Sepulchre be buried, and that a temple in honor of the pagan "goddess" Venus and a statue of Jupiter be placed there.

Pagans gathered at this place and offered sacrifice to idols. Eventually after 300 years, by Divine Providence, the Christian holy places, the Sepulchre of the Lord, and the Life-giving Cross, were discovered and opened for veneration. This took place under Emperor Constantine the Great (306-337) after his victory over Maxentius (in 312), who ruled the Western part of the Roman Empire, and over Licinius, the ruler of its Eastern part. In the year

323 Constantine became the sole ruler of the vast Roman Empire.

In 313 Saint Constantine issued the Edict of Milan, by which Christianity was legalized and persecutions against Christians in the Western half of the Empire were stopped. Although Licinius had signed the Edict of Milan in order to oblige Constantine, he continued his cruel persecutions against Christians. Only after his conclusive defeat did the Edict of Milan extend also to the Eastern part of the Empire. The Holy Equal of the Apostles Emperor Constantine, triumphing over his enemies in three wars, with God's assistance, had seen the Sign of the Cross in the heavens. Written beneath were the words: "By this you shall conquer."

Ardently desiring to find the Cross upon which our Lord Jesus Christ was crucified, Saint Constantine sent his mother, the pious Empress Helen (May 21), to Jerusalem, providing her with a letter to Saint Makarios, the Patriarch of Jerusalem. Saint Helen journeyed to the holy places connected with the earthly life of the Savior, building more than 80 churches, at Bethlehem the birthplace of Christ, and on the Mount of Olives where the Lord ascended to Heaven, and at Gethsemane where the Savior prayed before His sufferings, and where the Mother of God was buried after her Dormition.

Although the holy Empress Helen was no longer young, she set about completing the task with enthusiasm. In her search for the Life-giving Cross, she questioned both Christians and Jews, but for a long time her search remained unsuccessful. Finally, she was directed to a certain elderly Jew named Jude who stated that the Cross was buried beneath the temple of Venus. They demolished the pagan temple and, after praying, they began to excavate the

ground. Soon the Lord's Tomb was uncovered. Not far from it were three crosses, and a board with the inscription ordered by Pilate, and four nails which had pierced the Lord's Body (March 6).

In order to discover on which of the three crosses the Savior had been crucified, Patriarch Makarios alternately touched the crosses to a corpse. When the Cross of the Lord touched the dead man, he was restored to life. After witnessing the raising of the dead man, everyone was convinced that the Life-giving Cross had been found.

Christians came in a huge crowds to venerate the Holy Cross, beseeching Saint Makarios to lift the Cross, so that those far off could see it. Then the Patriarch and other spiritual leaders lifted the Holy Cross, and the people prostrated themselves before the Honorable Wood, saying "Lord have mercy." This solemn event occurred in the year 326.

During the discovery of the Life-giving Cross another miracle took place: a woman who was close to death was healed by the shadow of the Holy Cross. The elderly Jude (October 28) and other Jews believed in Christ and were baptized. Jude was given the name Kyriakos, and later he was consecrated as the Bishop of Jerusalem. He suffered a martyr's death for Christ during the reign of Emperor Julian the Apostate (361-363).

Saint Helen took part of the Life-giving Wood and nails with her to Constantinople. Saint Constantine ordered a majestic and spacious church to be built at Jerusalem in honor of the Resurrection of Christ, also including under its roof the Life-giving Tomb of the Lord and Golgotha. The church was built in ten years. Saint Helen did not survive until the dedication of the church, she reposed in the year 327. The church was consecrated on September 13, 335. On the following day, September 14, the festal celebration of the Exaltation of the Honorable and Life-giving Cross was established.

Another event connected to the Cross of the Lord is remembered also on this day: its return to Jerusalem from Persia after a fourteen year captivity. During the reign of the Byzantine Emperor Phokas (602-610) the Persian king Khosrōēs II attacked Constantinople, defeated the Greek army, plundered Jerusalem, capturing both the Life-giving Cross of the Lord and the Holy Patriarch Zachariah (609-633).

The Cross remained in Persia for fourteen years, and only under Emperor Herakleios (610-641), who defeated Khosrōēs and concluded peace with his successor and son Syroes, was the Lord's Cross returned to the Christians.

With great solemnity the Life-giving Cross was transferred to Jerusalem. Emperor Herakleios, wearing a crown and his royal purple garments carried the Cross of Christ. The Emperor was accompanied by Patriarch Zachariah. At the gates by which they ascended Golgotha, the Emperor stopped suddenly and was unable to proceed. The holy Patriarch explained to the Emperor that an Angel of the Lord was blocking his way. Herakleios was told to remove his royal trappings and to walk barefoot, since He Who bore the Cross for the salvation of the world had made His way to Golgotha in all humility. Then Herakleios donned plain clothes, and without further hindrance, carried the Cross of Christ into the church.

In a sermon on the Exaltation of the Cross, Saint Andrew of Crete (July 4) says: "The Cross is exalted, and everything true is gathered together, the Cross is exalted, and the city makes solemn, and the people celebrate the feast."

Glory to Jesus Christ! Glory Forever!

Sunday School/ Недільна Школа

Sunday School classes will begin on Sunday, September 14th, 2025. To register your children or to learn more about this year's program, please contact Khrystyna Los at tsoma.khrystyna@yahoo.com or at 204-291-9794. Children ages 3-12 are welcome. Classes are held in our Parish Hall during regular Sunday church services.

All Children Are Welcome!

Заняття у недільній школі розпочнуться у неділю, 14-го вересня, 2025. Для реєстрації або детальною інформацією, прошу сконтактуватись з Христиною Лось по електроній пошті tsoma.khrystyna@yahoo.com або за телефоном 204-291-9794. Запрошуються діти віком від 3-12 років. Заняття проходитимуть у нашому парафіяльному залі під час недільних богослужінь.

Ласкаво Запрошуємо Всіх Дітей!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА ВСІХ СВЯТИХ

1500 Day Street, Вінніпег, Манітоба R2C1E4

Священик: Отець Чарльз Бакстер

Диякон: Отець Диякон Томас Чапут

Читачі/кантори: Аллан Павлюк, Лен Матіовскі, Стів Нагерняк

Керівник хору: Джен Міхалишин

14 вересня

Священномученик Макарій, архімандрит Канівський

Всесвітнє Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього

Апостольське читання: 1-е до Коринф'ян 1:18–24

Євангельське читання: Від Іван 19:6–11, 13–20, 25–28, 30–35

НЕДІЛЬНІ СЛУЖБИ: Дивіться календар на нашому [сайті](#).

ЗГАДАЙТЕ У СВОЇХ МОЛИТВАХ: Добродійку Марію, Олену, преподобного о. Євгенія, преподобного о. Олександра, Ольгу, Челсі, Ольгу С., Роя, Анну, Лінду, Майкла, Мерилін, Леону, Уейна, Барбару, Джоанну, Ларрі, Дарлін, Сільвію, Стівена Андрушко, Ларису, Боба, Джона та Грейс.

МОЛИТОВНІ ПРОПОЗИЦІЇ: якщо ви бажаєте, щоб когось згадали в молитві, надішліть їхні імена о. Чарльзу Бакстеру (baxter@padrebaxter.com), о. диякону Тому Чапуту (thechaputs@shaw.ca), allsaintsUOC@mymts.net або будь-якому іншому церковному старійшині.

СВЯТКУЙМО РАЗОМ: зв'яжіться з нами за адресою allsaintsuoc@mymts.net, щоб поділитися радісною подією в бюлетені.

НАГАДУВАННЯ, ПОЖЕРТВИ В КОНВЕРТАХ: Будь ласка, вказуйте повне ім'я та адресу на кожному конверті з пожертвою. Усі дані повинні бути розбірливо написані. Це необхідно для правильного обліку та видачі податкових квитанцій. Якщо ви не знаєте свого номера парафіянина — зверніться до скарбника.

МАЙБУТНІ ПОДІЇ

РОЗКЛАД НАСТУПНИХ БОЖЕСТВЕННИХ ЛІТУРГІЙ:

14 вересня, 10:00 — Англійською мовою

21 вересня, 10:00 — Українською мовою

28 вересня, 10:00 — Англійською мовою

СПІЛЬНА ТРАПЕЗА: Наша кухонна команда буде відсутня цього вікенду, тому в неділю у нас буде спільна трапеза (potluck). Запрошуємо всіх принести страву для спільного столу — це може бути запіканка, м'ясна або овочева тарілка, салат, гарнір або десерт.

ВЕЧІР ВІКТОРИН: Запрошуємо на наш перший благодійний вечір “Quiz Night - Вечір вікторин”!

Дата: **субота, 27 вересня 2025 року**. Що таке Quiz Night, питаєте? Це інтерактивна та захоплива вікторина, де команди змагаються одна з одною на різноманітні цікаві теми. Це соціально, це інтерактивно, це вікторина! Створіть власну команду з родини та друзів або приєднуйтеся до вже сформованої. Кожен учасник команди-переможця отримає приз.

Квитки: \$20 за особу (включає смачний обід). Також будуть призи, розіграш 50/50, призи на тихому аукціоні та бар з оплатою готівкою.

Придбайте квитки вже сьогодні! Звертайтеся до Теда за номером (431) 279-4965 або до Еміла за номером (204) 488-2200.

Нам також потрібні пожертви призів для тихого аукціону. Якщо ви знаєте бізнес або людину, які можуть допомогти, будь ласка, зверніться до Еміла для отримання листа-запиту на пожертву.

Потрібні волонтери для допомоги під час заходу — звертайтеся до Еміла, якщо можете допомогти. Об'єднаймося, щоб зробити цей перший захід справжнім успіхом!

ОСІННЯ ВЕЧЕРЯ ТА ТАНЦІ: Запрошуємо вас на чудовий вечір смачної їжі, веселощів та спілкування в суботу, **1 листопада 2025 року!**

Музика: *High Profile Dance Band*

Коктейлі: 17:00

Вечеря: 18:00

Танці: до півночі

На вас чекає вечір з чудовими розвагами, смачною їжею та цікавими подіями, зокрема **тихий аукціон, лотерея 50/50 та дверні призи!**

Квитки вже у продажу:

- Дорослі: \$40
- Діти до 12 років: \$20
- Діти до 5 років: безкоштовно

Для придбання квитків звертайтеся до Еміля: 204-488-2200 або Теда: 431-279-4965

Потрібні пожертви для тихого аукціону:

Ми шукаємо речі для нашого тихого аукціону. Якщо ви знаєте бізнес, який міг би зробити пожертву, будь ласка, зверніться до Еміля, щоб отримати лист-запит на пожертву.

Будемо раді вас бачити!

ПОВЕРНЕННЯ ДІТЕЙ ДО НЕДІЛЬНОЇ ШКОЛИ ТА БЛАГОСЛОВЕННЯ РЮКЗАКІВ: Запрошуємо дітей повернутися до недільної школи, яка відновлює свої заняття вже цієї неділі після літніх канікул! У рамках нашої традиції «Благословення рюкзаків», отець Чарльз благословить учнів, які розпочинають новий навчальний рік, а також їхні рюкзаки, відразу після молитви за Україну “Боже Великий Єдиний”.

Батьки, просимо вас заохотити дітей принести свої рюкзаки до церкви, щоб разом отримати це особливе благословення перед початком навчання.

Ми з радістю чекаємо на всіх!

Щоб зареєструвати дитину або дізнатися більше про програму недільної школи цього року, будь ласка, звертайтеся до Христини Лось за електронною адресою tsoma.khrystyna@yahoo.com або за телефоном 204-291-9794.

Запрошуються діти віком від 3 до 12 років. Заняття проходять у парафіяльній залі під час недільних богослужінь.

РОЗМОВНІ КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: Заняття з розмовної української мови відновлюються в неділю, 21 вересня, після кавової зустрічі. Щиро дякуємо пані Вікторії за її час і щедre бажання ділитися знаннями.

ЗАГАЛЬНІ НОВИНИ

ПОТРІБЕН АДМІНІСТРАТИВНИЙ АСИСТЕНТ: Церква Всіх Святих **шукає волонтера**, який вільно володіє **українською та англійською мовами**, на посаду **адміністративного асистента** для підтримки священника та щоденної діяльності нашої церкви. Це чудова можливість послужити Богові та нашій громаді: допомагати з розкладом пастирських візитів, відповідати на телефонні дзвінки та бути привітним обличчям в офісі церкви. Якщо ви відчуваєте покликання до служіння, володієте хорошими організаційними здібностями та добре говорите українською й англійською, запрошуємо вас приєднатися до цього важливого служіння. Щоб дізнатися більше або зголоситися, будь ласка, зв'яжіться з нами за електронною адресою: allsaintsuoc@mymts.net.

НОВИЙ МУЗИЧНИЙ ДИРЕКТОР: Церква Всіх Святих з радістю повідомляє, що **Добродійка Оріся Ергмантраут** прийняла запрошення стати музичним директором нашої парафії. Добродійка Оріся має багаторічний досвід у сфері музичного та вокального керівництва і є висококваліфікованою у своїй справі. Вона офіційно приступить до своїх обов'язків після завершення перехідного періоду з нашою теперішньою музичною директоркою — сестрою у Христі **Джанет Михалишин**.

Просимо вас знайти хвилинку, щоб привітати Добр. Орісю Ергмантраут на нашій наступній кавовій зустрічі після Літургії.

Ми щиро вдячні сестрі Джанет Михалишин за її роки служіння та підтримки. Вона з великою відповідальністю очолила хор після відходу попереднього музичного директора. Її лідерство, відданість та невтомна праця дали змогу нашому церковному хору продовжити служіння через духовну музику під час Божественних Літургій та особливих богослужінь.

Наш церковний хор завжди відкритий для нових учасників, які мають бажання співати та служити Господу через музику. Якщо ви маєте прагнення до прославлення Бога і любов до співу — ми щиро запрошуємо вас приєднатися!

Репетиції проводяться **щопонеділка о 18:30**. Прослуховування не потрібне — лише любов до музики та готовність до участі.

За додатковою інформацією звертайтеся до Джанет Михалишин, Добр. Орісі Ергмантраут або до Лена Матіовського.

ТРАНСКОНСЬКИЙ ПРОДОВОЛЬЧИЙ БАНК: Є гостра потреба в консервованій квасолі зі свининою, спагеті чи інших консервованих макаронних виробах, консервованому м'ясі або рибі, пластівцях, консервованих фруктах і супах. Голод не йде у відпустку на літні місяці, і саме в цей період пожертви до продовольчого банку значно зменшуються. Будь ласка, проявіть щедрість цього літа і принесіть кілька додаткових продуктів для нашої скриньки пожертв. Більше інформації можна знайти на сайті Transcona Food Bank.

ЗАВІТАЙТЕ ДО НАС: Веб-сайт Всіх Святих, сторінка Facebook та Instagram містять багато інформації, яка чекає на вас під рукою!

Веб-сайт церкви: <https://www.allsaintsuoc.ca/>

Facebook: <https://www.facebook.com/allsaintsuoc/>

Instagram: <https://www.instagram.com/allsaintsuoc/>

ПРЯМІ ТРАНСЛЯЦІЇ БОЖЕСТВЕННОЇ ЛІТУРГІЇ: <https://www.facebook.com/allsaintsuoc/live>

СТАРІЙШИНИ ЦЕРКВИ ТА ДУХОВЕНСТВО

Президент – Лен Матіовскі, (431) 668-8335

Секретар – Вільям Родрігес, (431) 334-7764

Віце-президент із збору коштів – Еміль Коваль, (204) 488-2200

Скарбник: Лілі Маквільямс — (204) 228-7515

Пастор – о. Чарльз Бакстер, (431) 998-9821

Диякон – о. Диякон Том Чапут, (204) 470-6376

Члени парафіяльної ради: дивіться наш [веб-сайт](#).

14 вересня

Священномученик Макарій, архімандрит Канівський

Всесвітнє Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього

Язичницькі римські імператори намагалися знищити святі місця, де постраждав і воскрес Господь наш Ісус Христос, щоб вони були забуті. Імператор Адріан (117–138) наказав засипати Голгофу і Гроб Господній та звести на тому місці храм на честь язичницької «богині» Венери й поставити статую Юпітера.

Язичники збиралися на цьому місці та приносили жертви ідолам. Лише через 300 років, з Божого Промислу, святі християнські місця — Гріб Господній і Животворчий Хрест — були відкриті та явлені для вшанування. Це сталося за правління святого імператора Костянтина Великого (306–337) після його перемоги над Максенцієм (у 312 р.), який правив Західною частиною Римської імперії, і над Ліцинієм — правителем Східної частини. У 323 році Костянтин став єдиним правителем величезної імперії.

У 313 році святий Костянтин видав Міланський едикт, яким було узаконене християнство і зупинено переслідування християн у Західній частині імперії. Хоча Ліциній і підписав едикт для угоди Костянтину, він продовжував жорстокі переслідування християн. Лише після його остаточної поразки едикт було поширено також і на Східну частину імперії. Святий рівноапостольний імператор Костянтин, перемігши своїх ворогів у трьох війнах із Божою допомогою, побачив на небі знак Хреста, під яким були слова: «Цим переможеш».

Палаючи бажанням знайти Хрест, на якому був розп'ятий Господь наш Ісус Христос, святий Костянтин послав до

Єрусалима свою матір — благочестиву імператрицю Олену (вшановується 21 травня), надавши їй листа до святителя Макарія, патріарха Єрусалимського. Свята Олена відвідала святі місця, пов'язані з земним життям Спасителя, збудувавши понад 80 храмів — у Вифлеємі, де народився Христос, на Оливній горі, звідки Він вознісся, у Гефсиманії, де молився перед стражданнями, і де була похована Пресвята Богородиця після Успіння.

Незважаючи на свій похилий вік, свята Олена з великим завзяттям взялася за справу. У пошуках Животворчого Хреста вона опитувала як християн, так і юдеїв, але довго не мала успіху. Нарешті вона звернулася до одного старого юдея на ім'я Юда, який повідомив, що Хрест знаходиться під храмом Венери. Язичницький храм було зруйновано, і після молитви почали копати землю. Незабаром був відкритий Гроб Господній. Поруч знайшли три хрести, табличку з написом, зробленим за наказом Пілата, і чотири цвяхи, якими було прибито Господа (вшановуються 6 березня).

Щоб визначити, на якому з трьох христів було розп'ято Спасителя, патріарх Макарій по чергово прикладав хрести до мертвого тіла. Коли до нього було прикладено Хрест Господній — мертвий воскрес. Побачивши це чудо, всі переконалися, що знайдено саме Животворчий Хрест.

Християни зібралися у великій кількості, щоб поклонитися Святому Хресту, і просили патріарха Макарія піднести Хрест, щоб і ті, хто стоїть далеко, могли його побачити. Тоді патріарх і духовенство піднесли Животворчий Хрест, і народ із благоговінням поклонився Чесному Древу, вигукуючи: «Господи, помилуй!» Ця урочиста подія відбулася у 326 році.

Під час віднайдення Животворчого Хреста сталося ще одне чудо: жінка, яка була при смерті, зцілилася від самої лише тіні Святого Хреста. Старець Юда (вшановується 28 жовтня) і багато інших юдеїв увірували в Христа і прийняли хрещення. Юді дали ім'я Кіріак, і згодом він став єпископом Єрусалиму. Він прийняв мученицьку смерть за Христа під час правління імператора Юліана Відступника (361–363).

Свята Олена взяла частину Животворчого Древа і цвяхів до Константинополя. Імператор Костянтин наказав збудувати в Єрусалимі величний храм на честь Воскресіння Христового, у якому були розміщені

Гроб Господній і Голгофа. Храм будували десять років. Свята Олена не дожила до його освячення — вона відійшла до Господа у 327 році. Храм було освячено 13 вересня 335 року, а наступного дня, 14 вересня, було встановлено свято Воздвиження Чесного і Животворчого Хреста Господнього.

Ще одна подія, пов'язана з Хрестом Господнім, згадується цього ж дня: повернення Хреста з Персії після 14-річного полону. За правління імператора Фоки (602–610), перський цар Хозрой II напав на Константинополь, переміг грецьке військо, розграбував Єрусалим і захопив Животворчий Хрест та патріарха Захарію (609–633).

Хрест перебував у Персії чотирнадцять років. Лише за імператора Іраклія (610–641), який переміг Хозроя і уклав мир з його наступником Сіром, Хрест Господній було повернуто християнам.

З великою урочистістю Хрест Господній перенесли до Єрусалиму. Імператор Іраклій, в царській короні й пурпурових шатах, сам ніс Хрест. Його супроводжував патріарх Захарія. Коли вони дійшли до воріт, що ведуть на Голгофу, імператор раптом зупинився й не зміг іти далі. Святий патріарх пояснив, що Ангел Господній зупиняє його. Іраклію було сказано зняти царські шати та йти босим, адже Христос ішов на Голгофу у великій смиренності. Імператор зняв своє царське вбрання, одягнув простий одяг і безперешкодно доніс Хрест Господній до храму.

У своїй проповіді на свято Воздвиження Хреста святий Андрій Критський (4 липня) говорить:

«Хрест воздвигается — і все істинне збирається; Хрест воздвигается — і торжествує місто, і святкує народ».

Слава Ісусу Христу! Слава Навіки!